

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

Veu de la Plana

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.
Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.º
Tota la correspondència a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DIAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

La cultura d' un poble, es coneguda y evalora per les manifestacions d' art que del mateix se desprenen.

Gran triómf de la exposició celebrada en la Casal de la Joventut Regionalista.—Ruidós éxit dels expositors.—Asombro de cuants l' han visitada.—Admiració dels crítichs.—¡Lláus als artistes!—¡Lláus a la Joventut Regionalista!—Ab tota l' ànima, gracies a cuants l' han honrà ab sa presencia.

Un estol de jovers, ànima de la Joventut Regionalista, han inaugurat lo dia 25 d' Avril, una exposició de pintura, escultura y caricatura, qu' está sent l' admiració de propis y extranyes.

¿Qui son aquests jovers?

Bocetem en primer lloch ses personalitats; despullemlos de les apariències y deixém al descubèrt, núa la psicologia dels mateixos, puix que identificats están tots ells espiritualment.

Fem una mica d' historia, y al darrer parlarem de son art.

Modests artesans tots ells: humils, petits, molt petits en orgull y vanitat, pero molt grands en voluntat, abnegació y constancia; en un' ànima jagant y un esperit somniador, niu de redencions y grandeces; sacrificando tot, se llançen per l' escabrós camí del art; camí de flors, voretat d' espines y argilagues, portant de cicerone sa voluntat de ferro; com defensa, la modestia y bona voluntat; d' amulet son servits de sa estimada; la paleta...

Fa dos anys, fèren per primera vegada tribut de presència, en una modesta exposició que tingué lloch en una sala del taller del escultor Viciano, la que fon visitada per los crítichs pera quins passá desapercibida; miraren, pero no veren rés... Y en comptar de preocuparse y estudiar als expositors, sen adonaren tan sols de son art, ignorant el sa-

crifici y amor al mateix que aquelles manifestacions representaven. No atengueren a la raó de que, pot jutgarse l' obra, després de conegut l' autor.

Y el sacrifici moral y material d' aquells novells artistes, junta-ment ab sons anhels e ilusions, redolaren inicua-ment per terra... varen fer dormida en lo racó del oblit... Mes no per aquesta contrarietat desalenaren; mal-ferida son ànima verge, son esperit d' artistes, no desmayá per aquesta frèda indiferència.

Erguits y valerosos, continuaren la tasca via dreta, per lo camí mampres, camí rallat per sons temperaments aimadors de les bellees naturals. Y temps després, els veren aixecarse altra vegada, espiritualçats en varios treballs exposats en los comerços d' aquesta localitat.

Ya no passaren desapercibits ni indiferents... foren ya discutits per els competents; hi hagué discrepàncies de apreciació, y fins s' entaulá polémica en alguns diaris. Alló significava algo.

Mes ells seguiren avant; avant sempre. Lluitadors infatigables, que ses amargures íntimes no cap dúcte fortaleixien sons nobles esperits y ses voluntats fèrmes, esperançats sempre d' alpegar a vore realçades ses aspiracions; sens donar cabuda a les envetjes ni adulacions, proseguiren l' erichat camí sembrat de perills. Y ferits en sa intimitat, com a

titans, estudien, treballen, lluiten; volen ser vencedors; no may vençuts ni fracassats. Y sa llavor constant; la siment de ses expertes inteligències, done el fruit anhelat en la recent exposició en lo Casal Regionalista.

¿Haveu visitat aquesta exposició? Tots direu que sí, puix que ni una sola persona ha deixat d' assistir.

L' aspècte del Saló no pot ser mes hermós y sorprendent. El bon gust se desplegue per totes bandes; no sembla apanyat y dirigit per modests aficionats, per artistes novells; mes fa sospitar que 's obra d' artistes consumats.

Pronte fa adivinar, que 'ls que l' han dirigida, coneixen y están plenament capacitats de lo que se porten entre mans.

El fondo es un gran acert d' armonia y contrast. En la colocació de les obres, la estètica y bon gust artístich no pert detáll; y la riquesa y varietat dels marchs mos demostren l' exquisit gust dels expositors. Per lo alt de les obres y angulç del saló, es trobe festonetjat per fines rames de taronger, que deixen reballar suaument lo rich y daurat fruit, que 's replegat per diversos plats antiquisims que decoren els racóns de la cambra. El pensament, no pot ser mes sublim y simbólich. En lo centre hi ha un pedestal, vestit ab los colors de nostra aimá Senyera, sostenint la escultura del gran Miquel

Angel, intitulá «L' esclau». Y en los extrems, quatre boniques columnes, donen son esguart a varies escultures.

Tarea penosa y difícil, sería fer un estudi crítich de totes les obres que 'n dita exposició es troben; per lo mateix mos concretarem a enumerar els matjors acerts a nostre juí, dels expositors, ya que de la crítica s' han ocupat en la demés prempsa quins son poseits de mes autoritat y coneiximents artístichs que 'l que corre aquestes ralles.

GODOFREDO BUENOSAIAES.— Mos se mostre romantich y somniador; testimoni son els dos cartells que presente de composició decorativa «Lo sinyor Nèlo» y «Mercat». Aquests dos cartells, particularment «Lo sinyor Nèlo» son dos grands concepcions; d' un acert verader. Y en les escultures del socialista «Meabe» y el plorat poeta «Rubén Dario» significa son dots d' expert y profitós escultor.

JOAN PASCUAL.— Este jove de temperament reposat y escrutador, done la nota en lo paisage «En plé de Sol»; en aquest paisage integren l' armonia de color, factura, soltura reposa y seguritat de pincell. «En plé de Sol», no ductem en nomenarlo com la millor y mes perfécta obra del amich Pascual.

Tambe cride l' atenció per la fineça y delicadea en qu' está tractat, lo paisage titolat «Jorn grisench».

JOSEPH LLOPIS.— Es admirat en la composició al «pastel» «Apostuls» d' una impressió real al temps que fantástica, avalorá per l'



acertat fondo que vivifique grandment les ben interpretades figures dels apóstuls.

Com a paisagiste se revéle aventatjat en «Camí d' Alcora»; en el que l' artiste ha trobat l' incògnita, ha resolt lo mes difícil problema del paisage; la perspectiva aérea; l' ambient del puesto interpretat. En dibuix també está molt be.



JOSEPH FELIP.— Temperament enamoradiç de les tendreces y de la soletat; no obstant, trobem en ell cèrta brusquetat en distints moments. Contemplem sinó «Hores mortes», y mos imaginarem al artiste, emboltat d' una aureola d' inyor que 'l porte fins la meditació. Y si dirigim nostra mirada a «Després de la pluja» y «Cará de Sol», notarem un canvi complet; una sensació distinta a la d' avans. En «Després de la pluja», sembla que al artiste li falta 'l temps pera interpretar en lo llenç lo que forge sa imaginació.

Les obres esmentades de nostre company Felip, son una esperança.



VICÈNT ARMENEGOT.— Exaltat, actiu y d' un gust refinat; gran observador. Mos presenta varies obres, totes elles, dignes d' admiració; totes denoten conciençut estudi. Este artiste, es un enamorat del ánima de les coses; podríem dir que les espiritualiza. D' entre totes, nomenarem el retrato titolat «Mon germá». Este llenç es el matjor triomf del amich Armengot. De tal manera profunda l' artiste a més de les valoracions coloristes; ab tal propietat l' interpreta, que més que 'l paregut físich, surgix lo més difícil de conseguir; la semblança espiritual. No es tan sols el personage lo que reproduix, sino 'l mirall de son ánima.

Presenta, tamé «Cúa de provesó»; composició. «De Matinet» y

«Barranquis», paisages. Totes elles admirablement interpretades.

JESÚS MARTÍ.— Exposa varios caps d' estudi, y diversos paisages. Este expositor ha cridat molt l' atenció, tan per sons conciençuts y ben acertats treballs, com per lo desconegut de son art, puix que 's la primera vegada que mostre sons treballs al públich.



Entre les moltes obres que presente, de diverses tendències, sobreixen a nostre entendre, en los caps d' estudi, «Nélida», que denota la delicadea del artiste y «Estudi al Sol», replet de vigorositat, calent de color y d' una factura ferma y segura.

En los paisages, donem predilecció (sens que assó reste mèrit als demés) per «Crepúscul» y «Vèles llatines»; son aquests dos apunts, dignes de figurar en el lloch dels artistes consumats.

Molt be per lo company Martí y ya que ha llançat son art al públich, que tan justament la premiat no escatimant lloances, servíxcali assó d' estimul pera no archivar sons treballs en una cambra, retraguda, aon no puguen ser contemplats.

MANEL SALES.— Es éste un ingènuo caricaturiste y un bon paisagiste. D' entre les variades caricatures que presenta; la mes original, la que més atrau nòstra atenció, es «Ulls clars, serens» de la senyoreta P. C.



En paisages els més acertats son «Roques en ombra» y «Secá», de colorit molt simpátich y sobre tot molt correcte de dibuix.

També es-troben esparcits per totes les Societats originals cartells, anunciadors de la exposició, que son verdaderes filigranes.

Ab tota l' ànima, enviem nostra més coratjosa enhorabona als ben-aurats artistes, y juntament, rebixquen lo testimoni de nostra admiració per son realçat y ruidós triomf, y que siga aquest, motiu pera alenarlos en la tasca mampresa. El camí es tortuós, sembrat d' argilagues, pero no tingau por; ab fermeça y valentia, sens que decaigue vostre esperit, avant, sempre avant, que yo vos aurgue alplegaréu pronte al tèrme de vostres aspiracions, aon trobareu l' ansiat jardí de la glòria engarlandat de bledanes y frondoses flors...

LEGO.

La part gráfica d' esta resenya es obra de nostre ben vollgut amich En Francésch Baidal, qui aprofitant la estança entre nosaltres y volent correspondre al éxit dels ans mentats artistes, ha tengut a vanagloria el colaborar artísticament.



En torn dels polítichs

II

Sabut es, que les eleccions rurals tenen un caràcter marcadament personaliste. No sosoix lo mateix en les poblacions grans aon pot manifestarse la opinió pública durant el sufragi consagrando al home tant per sons mèrits individuals cuand per la representació ideal de doctrina política que ostenta. La població rural, per lo contrari, desampará per nostres governs que may poden portar a efècte un plá general de refórmes econòmiques y culturals, extensives a tot el país, té que pensar ans tot, en la persona més influent, mes activa y servicial que puga subvindre a determinaes necessitats rurals y atres vegaes favorir los caprichos y ambicions de gents desaprensives no important que perteneixquen a este o l'atre partit. Pera els pòbles lo que importa es el nom, no les idees.

Este régim polítich, de caràcter personaliste, sols engéndra oligarquies. Si tratarem d' investigar causes presentariem la cuestió prèvia de si el régim parlamentari tan eficaç y progresiu en atres nacions te raó y conveniència de ser en nòstre país. Esperém que 'l temps y la experiència donarán la solució deci-

siva d' este inmèns problema patriòtich.

Passant finalment a estudiar l' actuació dels polítichs apareixen un grup major que servintse de la condició grueguera y abúlica del pòble sols apèlen a lo força extèrna pera granjearse l' acta. Caldria preguntar en éste cas si els tirans fan al esclau o l'esclau dona vida al tirá. Este major grup de polítichs son els que 's diuen caciquistes. Sons procediments de preparació electoral consistixen: En explotar la promessa y el halago; rodejarse de gents desaprensives, de jefes de partit y alcaldes semibárbaros que dominen la vida local per l' amenaça de la multa o la rebaixa del consumo. A vegaes estos polítichs viuen d' amprat per un apellido gloriós. Altres voltes erigixen del no res als homens pera ferlos funcionarios públichs y estos com a pago al diputat sons instruments de política valentse del càrrech. Esta simonia escandalosa sols se dona en nòstre país y en cuansevol provincia. Estos polítichs cuand visiten els pobles se preparen l' arribá ab músiques y cohets. Pera estos polítichs no existix mes que el *yo*, y sons procediments son de força extèrna, de violencia, de sugestió. Existix altre grup de polítichs en minoria insignificant, que procuren guanyarse la acta per voluntat sincera del poble; son els que obren en lloch de promètre; els que no tènem enemichs perque procuren favorir a tots els que ho solliciten al funcionarios públichs, pera el profit exclusiu del pòble. Estos polítichs son els pochos que cultiven l' eixercici y expresió de la conciencia pública.

Estes son les observacions que mos han mereixcut les eleccions últimes y sobre tot la política regional.

SENY.

Traducció J. B. C.



LLAVOR SANTA

Estem passant per uns tràmits llastimers.

Nostra rassa es indolent y tant bé molesta el pensar en remeys de salvació que cuant ix hu dels que preguen per lo be general, pronte

se li dona lo titol de *chiflat*, *méch* o *imbècil* prestantli com premit a sa desventura quimera un gest despreçiatu que fan quedar en un estat visible a ses advertensies rege-nadores.

Hui no priva altra cosa mes qu' els braus. Yesta d' embrutiment que fa que les gens coneixent lo mal, el propaguen fins l' estrem que pronte se interpreta per bé. La caritat es maldat.

Tot demostra ignorancia y desquiciament, puig lo que se tracta de conseguir mes que fer rebrotar al caliu de bones fetes beneficiis pal poble, mangonejar en la olla dels presupost y absorbir com sango-nera famolenca, la sanch del que trevalla. Nostra desgracia es gran y te sa explicació en sa mateixa desgracia.

Nostra politica, no te extranye, puix, qui siga qui me llixques, califica per molts com llavor de illusionaris, perque lo noble es quixotisme y lo sant ridiculea.

Llavor santa es la nostra al tindre com primordial pretensió el sanear als esperits parlantli al poble en llenguaje clar. ¡Llavor santa! ¿Cuants sentintse enfortits vindrán en nostra ajuda?

F. BAIDAL.

26-4-16.



Grandeia del Regionalisme

Parlant del concepte de la bellea lo cultísim catalá, catedràtich de l' Universitat barcelonina Dr. Daurella trau a rogle aquesta expresió: «Si busquem la raó del plaer que 'ns produix la contemplació d' una cosa bella, la trobem en la *perfecció*, d' aquesta cosa». Y prenent mullament del esmentat fonament filosófic vaig a esclarirvos que 'l Regionalisme 's una cosa perfecta, y per lo tant bella, dins per supost ambdues suposicions de la finitut de les coses del mond, totes elles incompletes per molt progressives que sien.

En efecte 'l Regionalisme 's una federació naturalment imposá per la qualitat de substancies socials autonòmiques d' una classe igual o paregu-

da, o be diferent però que fa molt bona lliga en les descrites. Al mateix temps hi ha que vore que qualsevol element autonòmic es ampliació de la família, y la darrera ho es a la vegada del individu, y aquest una persona, empró una persona que 's tot un mond de sensacions, necessitats, idees, aspiracions, progresos, deures y obligacions. Vulch dir ab tot açó que si una persona assoles, per menudeta d'edat que sigue mereix protecció y defempesa, lo Regionalisme que també 's persona mes ja d'extensió prou grand, perque 's de quart grau, reclame molta més altjuda de tots mosatros.

A les actuals proventzes de la divisió administrativa espanyola d'ara, no les podem donnar ni molt menys l'importancia d'una comarca ab plena condició regional, car tenint les actuals proventzes tan repoqueta afinitat en llurs forces components, no 's pot dins d'elles arreplegar tot lo profit que 'l'esforç de hù en hù dels habitants, ajuntat y multiplicat per la espenta social de tots los mateixos junts donnaríe bledanament, cas d'esser dits vehíns tots d'una mena. No cal dir que 'n aquest darrer supost es com solsment s'arribaríe al major grau de progrés y riquesa que la comunitat pot donnar, que 's en quant consistix la perfecció en l'ordre polítich d'un Estat.

No hi ha que dir les consideracions fatals a que mos dú 'l cabilar sobre 'l camí que porte 'l desenroll d'una idea filla del centralisme, que fa massa y tot si baix l'aspecte econòmic de la governació mos deixe annar menjant y fregint, a pur de economíes y de tributs mal remunerats.

Y passe lo que deu passar. No més cal que vore que pel mitj del centralisme venen a apanyarnos persones forasteres que sancarreigues pera no perdre 'ls sigróns, ací mos se planten sense donarse conter en prou competencia d'usos y costums que desconeixen; resultant que mos armen unes empastraes més grans que 'l campanar de la plaça, tot en desprestigi de nostres iniciatives y pera trist concepte de lo que valen si mos possem de ferm a treballar pel nostre conter en los as-

sunt de la comarca com vivim anys y anys y per tant entenem de tot cuand de tant propet mos pertoque.

Arreglemos bé, parlant honestament, la casa y evitem que sense motiu mos se fiquen los estranys, que 'n la seua terra estarien molt millor que no donantlos comboys que no més mos perjudiquen y arroínen la Nació.

ALMUGÁVER.



¿ENCARA....?

Cal fixarse en la major y mes facil assimilació de la gent de vora mar donada la continua y constant aplegada dels vivificadors y renovadors aires que 'l Mediterrani, *mare nostrum*, *nòstre mar llatí*, com el nomena 'l poeta, ha llençat sobre tot Llevant y especialment sobre nostre antich Reine de Valencia. La democrática organigació gremial font perenal de intervenció política y de digna representació de la classe artesana valenciana y com digna derivació lo generós y digne respecte de la dòna artesana, lliure de lleis y costums opressores que la obligaren a treballar manualment, sont mostra abundosa y clara del vent valerosament renovador y dinàmich que ingenitament viu en nostre pòble.

La Ciutat de Valencia responent de les moltes y fortes operacions de la famosa *Taula de Canvis* administrada y ben portada per lo mateix pòble, era filla d'una organigació eminentment popular, sinse cap aire ni vestimenta extrangeres. Ses tractes eren cumplits fidelment com popularment hui se coneix en la frase: *eres tan bon pagador com la Taula de Valencia* y contesta ab prou y mes que suficient eloqüencia als que mal enterats y sense saberho, parlen de la *informalidad de los valencianos*.

Les glorioses Corts del Reine de Valencia ab ses dignataris tots, bisbes y abats de monestirs, aristocrates dignes y conscients, modestes y humils ciutadans que orgullosos representaven a les viles y

ciutats feren germinar y viure prósperament aquella llegislació tan perfeccionada, tan admirada de propis y extranys y que ab crits de justicia clama per una restauració, molt factible ab les corresponentes modificacions introduides per lo correr del temps. Les discussions eren rudes, planes, sense retórica ni bledania d'estil, pero fructífers; parlaven lo còr y l'ànima a la vegada. Nòstre Parlament actual es l'antitesis, es escola de retórica, d'oradors, no se fa obra vital, pero se parla molt, s'educa y recrien *colorres*; ¿Cap fer esmena de nostra organigació municipal en la que tan equilibrades s'encontraven les forces socials y polítiques? Fa poch dies ens parlava maravellosament y abogava per sa restauració el Sr. Villalonga Villalba en una conferencia donada en la «Joventud Valencianista» de la capital del Reine.

Lo mercedari Fr. Joan Gilabert Jofré y la seua fundació del Hospital parlen clarament de la may prou alabada caritat del nostre pòble que tant y tantes voltes se sacrificá en noves y numerosas fundacions caritatives, humanitaries. ¿Y qué ens diria nostra nombrosa, sólida y profunda cultura valenciana? Estòl de filòsofos, poetes, pensadors etc. que en valenciana llengua asombraren al mon sancer.

¿Si açó forem?....

Tot quedá rebordonit; nostra llengua ya no 's parla tot arreu; nostre pensament encara que alguna que altra vegada brolle en son engenit valor, may aplega a ser característica expansió d'un ver valenciá, may té la plenitud esplendent y ofegadora dels pòbles lliures, may pot pendres com la fita valoradora d'un pòble. Les utòpiques teories sendoreformadores en son uniformisme avasallador no podrán fer desapareixer les característiques dels pòbles subjectes a lleis biològiques de constant predomini evolutiu, arrolladors d'una manera brutal d'exes folies unitaristes filles de ilusionaris, folls o *vius*. Lo nostre pòble encara no ha perdut ses característiques prou combatudes per els mangonejadors

de la *admirable Administración* en totes ses rames.

La Naturaleza en sa força arrolladora es mostra ben clarament la realitat, ¿com explicarnos.....?

L' oli per aon passa laca, diu la parencia valenciana.

PEROT DE GRANYANA.

Castelló, dia de San Jordi.

PRO CULTURA

Tenint notícies de que nòvament sels trevallava pera continuar, en nòstra província, les obres escolars d' higiene que protegixen als chichs durant l' estiu, habem procurat informarnos d' estes gestions tan nobles y humanitarias.

Podem dir qu' el projecte alçat al Sr. Ministre d' Instrucció pública comprén además de la colonia escolar a la montanya pera 40 chichs, un ensaig de «Banys escolars» pera favorir a altres chichs pobres y que necessiten per sa constitució dèbil fortaleixer son organisme per l' acció curativa del sol del aire y de l' aigua.

Proseguint per este camí, ab modestia mes en pas fèrm y segur, anirán desenrollantse estes obres tan simpàtiques que han de salvar a eixe contingent de chichs de pobrea física y social que tant abunden en nostres escolès.

De desijar es que tots a una trevallem pera que florixquen estes institucions que tan alt posen el nom de nòstra regió.

VEU DE LA PLANA felicita a la Comissió organitzadora que tant trevala per esta idea humanitaria.

Champagnette

Lo millor ví espumós a 1'40 ptes. botella y si se torne el casco, a 1'15.

Ultramarins del MORITO
Lluís Catalán.—Castelló

Aires de fóra

Vents de vida

En mig de la calma del desenroll de la nòstra causa, hi han falagadores ráfagues de vida.

Una ráfaga d' aquestes fon, los dos actes celebrats en Valencia lo divendres dia 14 d' este mes.

Organizada per la «Joventut Valencianista» doná una conferència en lo «Rat Penat», el jove mallorquí president de la societat «Nostre Parla», En Guillem Fortesa.

En elocuent y vibrants paragrafs, demostrá la germanor de catalans, rosellonesos, mallorquins y valencians. Parlá de la gran Nacionalitat d' En Jaume I, aquell gran rey, tan cult y demócrata, que huí alçara el cap, tornaría a morir disgustat al vore lo abandonada que tenim la llengua, eixe idioma qu' ell ajudá a engrandir. ¿Com voria apenat que s' ha complit la seua profecia sobre la gent de Ponent! Al parlar de la llengua, el senyor Fortesa, recorda l' acte d' En Antoni Maura, mallorquí, que ha mamat nostra parla y que demana li se pose mesura al seu us.

Acabá sa conferència, pregant l' unió de totes les rames del gran abre Catalá y aixís, astretint els llaços, tornariem a ser forts, podent esperar un falaguer esdevenidor.

Lo únich de sentir, fon, el que sols hi foren en la conferència uns cinquanta, cuand en cuansevol metin caciquil, van centenars. ¿Paradojes d' aquest Reinel I pensar que a l' eixida de cuansevol correguda de tòros, darrere dels toreros, van centenars, desitjan acostarse pera tocarlos l' asquena, tenintsen a vanagloria el conseqüiro.

Per la nit en el «Círculo de Bellas Artes», llixqué el jove En Francesc Puig Espert un llibre que publicarà titolat «El llibre de les jornades».

Puig Espert, demostrá al públich que l' escoltava, qu' ere numerós qu' en valenciá se poden fer poesies hermoses d' una dolçor y armonia com poch idiomes ne produixen. Deixa una vegá mes de-

mostrat, que 's hu dels poetes que donarán gloria a nostra llengua y que si trevala, trevallará escultpintse lo pedestal de gloria.

Lo mes meritòri d' aquest acte fon el que quedá sembrada sana llavor en el públich, que desgraciadament era en majoria, centraliste o castellaniste.

Els comentaris o lloances de l' obra p' als crítics.

* *

Una de les característiques de la nostra renaixensa que 's senyal de que reflorir seguix la marja deis renaixers victoriosos, es la de que 'ls capdavanter, son la joventut.

Es falaguer vore que al menys no tots els jovers s' asfondren en el fanguejal de la toreria y flamenquisme.

Lo dia en que ningú sapia el nom dels toreros ni s' ocupe d' ells, no sols renaixerá la nacionalitat Valenciana, si no el conjunt de totes les que formen l' Estat Espanyol.

VICENT TOMÁS MARTÍ.

(De la «Joventut Valencianista».)

Artana, 18-4-1916.

Nota.—Esta redacció no acépta, de cap manera, que se considere al Reyne de Valencia com part de «Terres catalanes». Ab tota la dignitat y seronitat que dona el dret y la raó, rechaça esta apreciació com ya feu en números passats.



Abnegació pera la lluita

Dintre de lo camp del ideals politichs, ocupa hu dels puestos predilectes lo nacionalisme, pero es ideal conegut en nostra Regió escasament per unes cuantes dotcenes d' entusiastes aimadors de la seua patria, puix els demés el desconeixen en absolut.

Els nacionalistes que aci a Valencia s' habem pogut juntar pera la lluita, som homens decidits, que pregonem per tots los puestos les flairors de nòstra dolça parla, la riquesa de la nòstra terra, les necessitats econòmiques y socials del nostre poble, les desatencions de que som objecte continuament per part del poder central, el mijos pera reivindicarnos dels atropells que patim....

Encara sigam coronats en nostra tasca ab los lloers del triomf, la nostra lluita serà ruda, perque 'ls beneficis que pugam reportar a nostra Regió no poden esser de moment, puix ja sabem desgraciadament que quant entrem els valencinas a reconquerir a València, sols un montó d' ruïnes trobem, aon no ja mes orientació econòmica, ni mes administració que la voluntat dels poderdants de lo Poder central que absorbixen no sols els ideals, convertint al ciudatà en autómata, si que també en ocasions inclús els interexos econòmichs, fent d' esta manera produir-se el desequilibri en la administració municipal, base ésta del segon engranage, la administració provincial, que tampoch pot fugir d' este despotisme.

Pero no sols es gran la nostra tasca, si que també la responsabilitat, puix en nostres mans tenim lo seu exit o fracàs; si estudiem y trevallem tots junts pera la conquesta de nostra Patria, lo nostre treball serà un pas gloriós pera l' historia de lo nacionalisme Valencian, pero si per lo contrari convertim aquest sant ideal, en una apassionada lluita personal, llavors, los nostres esforços serien perduts, tendriem que reconèixer que sobre ideals elevats no habiem sabut constituir un partit polítich capaç de defensar nostres interessos y de llibertar a València.

Veent puix qu' estriba una gran part del resultat de nostre exit en la llavor propia, en l' estudi dels problemes socials y econòmichs de València, si ésta llavor no la fem per negligència, debem esser despreciats per no haver posat tot lo nostre esforç al servici de nostra volgutissima Patria.

TOPENAPE.

València 23 Abril de 1916.

TRIBUNA LLIURE

GLOBO CAUTIÚ

Respetant la voluntat de l' autor ho publiquem conforme está l' original.

Si 'n la vida particular tenim cada hu el deure de dir les coses

com les pensem y de pensar com debem, en major motiu, al dirigir-mos al public, ham d' ajustar la nostra conducta a este principi.

Un semanari com VEU DE LA PLANA no pot, seguint esta máxima, presentar al lector uua perfecta unanimitat de concepte en lo concenient al regionalisme. Aquell que, com yo, crega que pera Espanya no hi ha millor sistema de govern qu' una República Federal, dins la cual si que podria este regionalisme donar el seu frut, no transigirà may en un govern absolut que seria—y la historia ho ha demostrat, per mes que mos vullguen fer creure atra cosa—tot lo contrari a que tendisen les aspiracions d' una determinada regió.

Encara no ha trovat la humanitat el pes o la medida pera contrastar en tota seguretat quin sistema de govern es el millor; es posible que, si dins d' una nació surgira de sopte esta unanimitat absoluta, fora la major calamitat que li poguera ocurrir (proba: la unanimitat del poble alemá en lo referent a la guerra,) y poguera ser, també, qu' eixe fora el pes y la medida, dirigit a una finalitat mes humana, ahon no tinguera cabuda l' odi al se mejant.

Sentat, pues, que, com vulgarment se diu: cadascú te un rey en lo ventre, y prenent, com fonament de la idea regional, el be pera tots, si creem que pera el be del resto de la nació es util l' esforç en pro de la patria chica, y el dictat de la nostra consciència es de treballar en este sentit, no deben abandonar l' empresa.

Ara bé: si en lo tocant al concepte, es dir, a la idea, ya siga política, religiosa, etc., tenim qu' acatar els fets tals com en la realitat son, si partim del principi de que cadascú te dret a pensar com pense y mos respetem mutuament, hi ha algo sobre lo cual, dins del regionalisme no tenim dret a la diversitat: el idioma...

Transigent en tot, transigisc també en que cadascú fasa *per ara* lo que bonament puga. No es tasca facil obtindre en uns dies una bona collita en un bancal qu' ham deixat

hermar; pero tenim el deure de treballarlo.

Tampoch per ahí trataré d' imposar a ningú el meu criteri, encara que tindrè molt de gust d' exposarlo, si, pera números próxims, consedix espay.

¿Creus, lector (no llegidor) que seria fluis merit si, anant el temps, poguerem conseguir escriure relativament be el valencian, y, sobre tot, tots igual?

A. DE SASSORTE.

PRECHS Y PEDRAES

Els vehins de la Plaça del Rey En Jaume, pareixen donats a la mà del dimoni.

Després de prechs y més prechs que la revista Regionalista «Arte y Letras» feu al Ajuntament, en demanda de que 's dotara la esmentà plaça de la llum que per sa importancia li requerix, al ultim ho conseguí, pero ara be: a principi de Febrer y a causa dels forts vents se feren a estelles alguns dels fanals que allumenaven dita plaça y desde entonçes segurament que la comissió de Alumbrat públich no s' ha donat conte per quant encara segix alló del mateix modo.

Serém atesos, tindrem que donar atra tocateta....?

COMENTARIS

Habem rebut, acompanyat d' un B. L. M. que aghim, un programa dels festejos ab que la Germandat Valenciana de Barcelona, de Nostra Senyora dels Desamparats obsequiará a la seua Patrona. Dits festejos tindrán lloch desde el día 5 al 14 de Maig.

Intervindrán en estos festejos, entre altres, el R. P. Fray José Pomer, R. P. Fray Paulino Alvarez, D. D. Ramón Garriga y el Ilmo. Sr. Dr. D. Enrich Reig y Casanova.

Se tancarán estes lluides festes cantant la Misa de Pontifical del Mestres Perosi.

ADMINISTRACIÓ

CORRÉU

Mosen Joaquín García Girona.—Caragoça.—Rebuda sa patriótica postal, la que mos alenta pera no desmayar en la tarea mampressa. Anotá soscripció. Mercés.

Vicent Tomás Martí.—Artana.—El sou treball, com vorá, apareix en el present número. Fasa algo més.

Topenape.—València.—Idem id.

En sosiesius treballs, envíe son verdader nom pera els efectes de la redacció, encara que firme en pseudonim ¿estem?

A. Puig Usina.—Pot passar y prent turno. Si fa algo mes, deu atendre a les normes ortográfiques de la gramática del Pare Fullana

Imp. de Joaquín Barberá

PETRÓLIO Y GASOLINAde la casa **VILELLA**, de Reus

DE VENTA:

ENRICH TARREGA

Plaza de Tetuán.—CASTELLÓ

Lampares OSRAM

A 1'90 Pesetes, de 5 a 50 bujies

Marca wolfram a 1'40 ptes de 5 a 50

- > Vulcan a 1'30 lámpara
- > Madrid a 1'30 ptes. »

Inmens surtit en aparats pera gabinet, saló y mentjaor

Fornillos, Planches, Cazos y Estufes eléctricos

Complet surtid en material pera instalaciós

Lampistería de PERE FECED

González Chermá, 78

Insecticida RODRIGUEZ

Contra el Poll-roig, Serpeta, Pulgons, Fumagina, Negreta y cuants insectes y criptógames ataquen al taronger, llimoner, oliveres, pomeres y demes arbres.

APROBAT son empleo per R. O. de 30 de Giner de 1912.

DEPOSITARI:

En **Joseph Vaquer Gomis**

Paseig de Morella, 5

CASTELLO

GORRERIA

DE

CONSUELO CARRIÓNInmens surtit en gorres a 0'60 ptes.
Gran varietat en tota classe de gorres.

Plaça del Rey En Jaume, 31

— Castelló —

RELONGERIA

◆ ◆ DE ◆ ◆

Eduard Parés

GONZALEZ CHERMÁ, 76

Relonges de les millors marques, cadenes, dijies, ulleres y gafes de totes classes. Gemelos Teatre y camp.

PREUS SENS COMPETENCIA

Droguería**L' ARAGONESA**

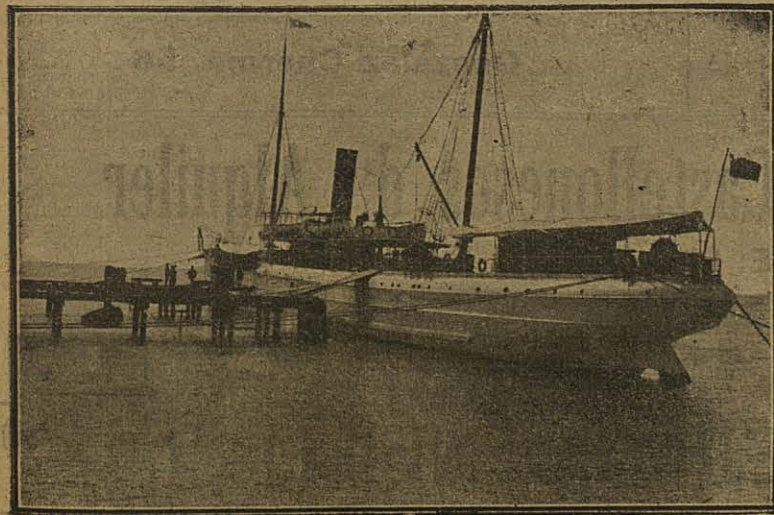
= DE =

:: Lluís Gomez Molinos ::

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

Complet surtit en perfumería del pais y extranjer. Drogues, Colors, Barnisos, Pincells, Artículos fotografichs y maquinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA

Linea de Vapors TINTORÉ**BARCELONA**

Servici fixo y semanal entre Castelló

y Barcelona

PER LO MAGNIFICH VAPOR

FRANCOLI

Travesia rápida.—Llum eléctrica en tot lo barco.—Telegrafia sens fils.—EXIDES: De Castelló, Dumenge 11 matí.—De Barcelona, Dimats vesprá. La càrrega s'admet en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ

Paseig Colón, 11.—BARCELONA

URALITA-ROVIRALTA

Picarra artificial d' amiant y portlant comprimit pera Teulaes, revestiment de parets humides y cel rás.
Planches especials de 120 per 150 centímetros pera cubertes de poca pendent.
Pera preus, mostres y condicions de venta a

ROVIRALTA Y COMPAÑIA. S. EN C.—INGENIERS.—BARCELONA

Depòsit en Castelló a càrrech de J. B. Valls Climent.—Alloza, 135

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tóta afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarros, per crònics que siguen.

Venta en Farmacies y centres de específichs. En Castelló FARMACIA DE JOAN A. PASCUAL, Gonzáles Chermá, 66

EDUARD VICIANO

PAQUETERIA. — MERSERIA — ALTES NOVETATS
Tires bordaes desde 10 céntims vara. Gran surtit en colls «Pierrot» «Olga» y corbates «Nortón».

Caballers 1 y Colón, 20

Casa de SANCHO GERMANS

(SUCESSORS DE ENRICH TÁRREGA)

Gran surtit en comestibles fins y en tots los géneros concernients al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la present época.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry
36, Plaça de la CONSTITUCIÓ, 36

Transports de totes classes

Máquines, calderes, y ferros per tonellaes. Conductora especial y embalaor de mobles.

J. VIDAG Y FIGGS

Pi y Margall, 57 y Obelisco, 8.—Castelló

BAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de les millors marques, Cerveces del pais y extrangeres.
Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra

G. Chermá, 84 — Castelló

Elixir Gomenol Climent

Es el millor antiséptich de les vies respiratories

Curen radicalment els Catarros crònichs y aguds. Tos, Bronquitis, Asma, Grippe, Resfriads y totes cuantes enfermetats radiquen en l' aparato respiratori.

Depòsit en Castelló: Victori Aparici, Pi y Margall, 7

Sabateria

DE

JAUME GONZALEZ

Calçats de última novetat. Especialitat en el calçat a la mida.

Inmens surtit en calçats de lujo.

20, Ensenyanza 20, (SUCURSAL EN LA FIRA)

Moderna y Lujosa Confiteria y Patisserie

— DE —

Vicent Blasco

Especialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de fruta.

González Chermá, 56



Automóviles Castellonesos d' Alquiler

GARAGE: Lluís Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de Bicicletes. Automóviles de propietat. Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fosos. Stock Michelin.

RUSSELL ECROYD NEILD



Nou y grand taller, Lluís Vives, 12 al 20 y Escultor Viciano, 14 al 26.—CASTELLÓ